

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 12 číslo 3

2021

Časopis Podduklianskej knižnice vo Svidníku

OBSAH

Knižnica pre všetkých	1
Oddelenie ako ho (ne)poznáte	8
Regionálne osobnosti – Helena Husárová	12
Knižné novinky	15
Knihovnícke všeličo	17
Čitateľ – tvor zložitý?!	18
Knižnice z rôznych kútov sveta	19
Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia	20
Keď miluješ knihy...	21
Logická hra	22

Knižnica pre všetkých

Koronavírus zasiahol do našich životov a zmenil čiastočne aj fungovanie Podduklianskej knižnice. Čitatelia si môžu prísť požičať knihy a ostatné dokumenty, ale musia dodržiavať určité podmienky, ktoré vyplývajú z nariadení vlády SR. Rovnako, ako iné knižnice na Slovensku, aj my, popri online podujatiach uskutočňujeme aj klasické podujatia so žiakmi ZŠ a študentmi stredných škôl v meste. Na facebooku ponúkame rôzne kvízy, tvorivé dielne, informácie o regionálnych osobnostiach, o významných výročiach a udalostiach doma i vo svete, ponúkame ukážky z nových kníh, upútavky na významné udalosti, osobnosti vo svete i doma.

Niekoľko ukážok podujatí, ktoré Podduklianska knižnica realizovala v období
júl – september 2021

PREČÍTANÉ LETO
v Podduklianskej knižnici vo Svidníku

01.07.2021
08.07.2021
15.07.2021
22.07.2021
29.07.2021
05.08.2021
12.08.2021
19.08.2021
26.08.2021

od 9.00 hod. - 11.00 hod.
Pre deti od 7 do 10 rokov
Tešíme sa na Vás

Tohto roku sa Podduklianska knižnica vo Svidníku zapojila do celoslovenského projektu **PREČÍTANÉ LETO** už po druhýkrát. Prečítané leto je tu na to, aby si deti užili pekné prázdninové leto v knižnici a nemuseli vymýšľať žiadne špeciálne hry či aktivity. V rámci

15.07.2021 O STOPÁCH

**22.07.2021 O ZÁSTAVKÁCH
zastavenia v jednotlivých oddeleniach knižnice**

29.07.2021 O JAZERÁCH

05.08.2021 O JASKYNIACH

12.08.2021 O HRADOCH

19.08.2021 O PIKNIKOVCH

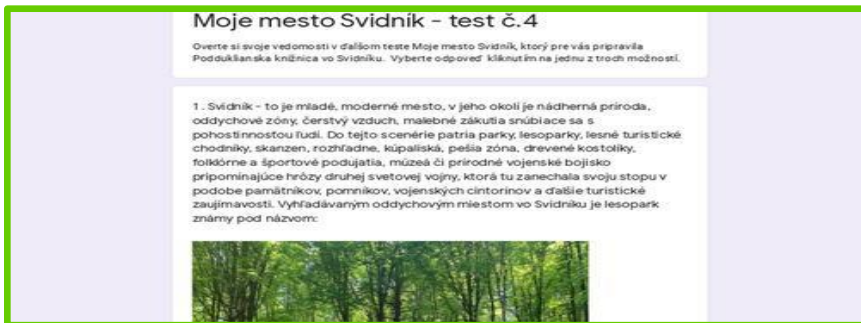

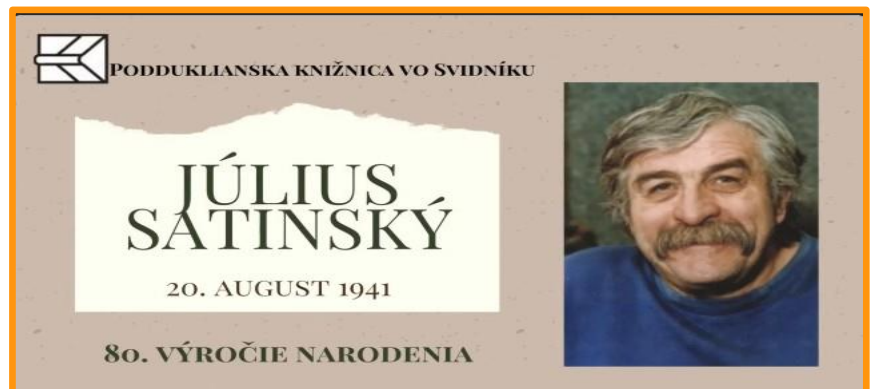
MOJE MESTO SVIDNÍK – súťažný test na facebooku, ktorý pripravilo oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry a ktorý obsahoval otázky z rôznych oblastí historického, kultúrneho a spoločenského života mesta Svidník. Vo štvrtom teste záujemcovia sa mohli popasovať

s odpoveďami na také otázky, ako napr. od ktorého roku sa koná najstaršie folklórne podujatie, Slávnosti kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska vo Svidníku, v ktorom roku bol postavený najstarší drevený chrám, Chrám sv. Mikuláša v Bodružali, ktorý

bol v roku 2008 zaradený do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, z ktorej dediny pochádzal prvý americký bankár zo Slovenska, filantrop, Michal Bosák, meno významného obyvateľa Svidníka senátora prvého Národného zhromaždenia Československej republiky a obhajcu práv Rusínov a mnohé ďalšie. Štvrtý test bol zverejnený **11.8.2021**.

JÚLIUS SATINSKÝ – online prezentácia – 20.8.2021 sme si pripomenuli 80. výročie narodenia slovenského herca, komika, dramatika, prozaika, publicistu, spisovateľa a autora literatúry pre deti. Narodil sa v Bratislave. Herecké sklony sa u neho prejavovali už v mladom veku. Študoval na Strednej pedagogickej škole a na VŠMU dramaturgiu. Bol univerzálnou a tvorivou osobnosťou a svoj talent rozvinul aj ako autor množstva scénok, dialógov, celovečerných programov a tiež autorom viacerých kníh

s tematikou jemu blízkych spomienok na Bratislavu, obľúbených kníh pre deti, ale aj prispievateľom do viacerých novín a časopisov. Snáď najpopulárnejší bol kabaretný program "Ktosi je za dverami", v ktorom vystupoval spoločne s Milanom Lasicom a rôznymi hosťami.

KNIHA ROKA PSK 2020 – slávnostné vyhodnotenie súťaže sa uskutočnilo **22.9.2021** v Krajskej knižnici P. O. Hviezdoslava v Prešove v rámci festivalu Prešov číta rád. V tejto súťaži sa nami nominované knihy umiestnili nasledovne: Kaliňák, Ján: Rusynsky narodny spivanky I. získala prvé miesto v kategórii Populárno-vedecká literatúra. Cenu verejnosti v kategórii Beletria získala Ľudmila Šandalová so zbierkou duchovných básni Napju sja vodičky. V kategórii Odborná literatúra prvé miesto získala publikácia Ivana Čižmára Narodnyj kroj rusyniv na fotografii. Víťazom blahoželáme.

Nadežda Mičáková

Oddelenie ako ho (ne)poznáte

V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry, postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný podduklianský región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

DROBNÉ REGIONÁLNE DOKUMENTY

Pozvánky

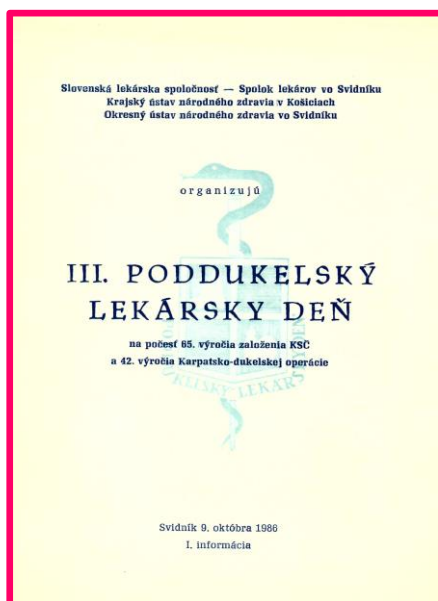
V predchádzajúcich rokoch sme v tejto rubrike nášho časopisu predstavili používateľskej verejnosti a záujemcom o poznávanie dejín a súčasnosti nášho regiónu rôznu typológiu regionálnych dokumentov, ktoré sa nachádzajú v oddelení bibliografie a regionálnej literatúry Podduklianskej knižnice (ďalej PK). Boli to knihy, zborníky, regionálne periodiká (noviny a časopisy), fotografie, pohľadnice, vysokoškolské práce študentov, ako sú ročníkové, seminárne, bakalárske a diplomové práce s regionálnou tematikou. V ďalších číslach nášho časopisu vám predstavíme ďalšie regionálne dokumenty, sú to drobné regionálne tlače, ku ktorým patria **pozvánky, katalógy výstav, upútavky, bleskovky, skladačky, reklamné firemné materiály, turistickí sprievodcovia, bulletiny, mapy, informační spravodajcovia, volebné programy, školské časopisy** a ďalšie materiály. Aj tieto drobné regionaliká sú významným zdrojom poznávania života nášho okresu a regiónu v jeho rozličných oblastiach. Drobné regionaliká v PK majú archívny charakter, ich získavanie je náročné, a preto používateľom a záujemcom sú k dispozícii len k prezenčnému štúdiu, teda domov sa nepožičiavajú. Heuristika a zhromažďovanie všetkých regionálnych dokumentov, ktoré sa nachádzajú v tomto oddelení, je proces náročný, lebo mnohé dokumenty neprechádzajú kníhkupectvami. Získavame ich vlastnou iniciatívou, ale aj darom od jednotlivcov a inštitúcií. Niektoré z nich však získavame aj kúpou. Snažíme sa získavať aj retrospektívne historické tlače a dokumenty. Aj tieto typy drobných regionálnych materiálov, resp. dokumentov, ktoré sa nachádzajú v tomto oddelení, sú z dlhodobého a perspektívneho hľadiska vzácnymi, teraz i v budúcnosti ich ocení ne jeden používateľ. V tomto čísle predstavíme na pokračovanie 1. časť, ktorá sa týka regionálnych pozvánok.

Pozvánka, podľa Pravopisného slovníka, je „*lístok, často s náročnejšou grafickou úpravou, obsahujúci pozvanie na nejaké podujatie: napr. pozvánka na zábavu, na ples; pozvánka na zasadanie a pod.*“ Výraznými a významnými údajmi na pozvánke je pozývajúci (firma, organizácia, škola, či občianske združenie, ale aj súkromná osoba a pod.), dátum a čas pozvania a obsah pozvania. Doplnujúcim faktorom na pozvánke môže byť program podujatia, účinkujúce osoby na podujatí či iné doplnujúce údaje. Každopádne aj takýto typ regionálneho dokumentu má významnú výpovednú

hodnotu, lebo informuje o spoločenskom živote regiónu a dáva odpoveď na otázky, kto v regióne, čo, kedy, ako a kde usporiadal, resp. organizoval. Grafika na pozvánke je výrazným estetickým a pútavým doplnkom. Pozvánky majú rozličnú veľkosť, hovoríme o listoch, ktoré môžu mať jeden list, dva listy alebo štyri listy v rozličnej šírke a výške, zvyčajne je to formát A6 a A5, ale sú aj pozvánky vo formáte A3 či A4, ktoré majú často aj charakter upútavky a sú vyvesené na verejných priestranstvách k tomu určených. Aj pri prezeraní pozvánok sa u mnohých z nás vynárajú spomienky, miestami aj emócie, či už na nejakú milú udalosť, na osobnosť, o ktorej bol seminár, konferencia, či tradičné podujatia v regióne, akými sú napr. folklórne festivaly, divadelné festivaly alebo jubilujúce školy a pod., na ktorých sa mnohí možno aj zúčastnili. V našom regionálnom knižničnom fonde sa nachádza značné množstvo pozvánok na rozličné zaujímavé podujatia a udalosti. Na tak malej ploche nemôžeme predstaviť všetky pozvánky, ktoré vlastníme. Pri každej pozvánke, ktorú vám predstavíme, uvedieme aj stručnú charakteristiku udalosti, osobnosti a pod., na ktorú organizátori prostredníctvom pozvánok požívajú. Je to dôkaz a fakt, že pozvánka má svoj opodstatnený význam v regionálnej historiografii a je spojená s určitou regionálnou udalosťou, osobnosťou a pod. Predstavujeme vám niekoľko zaujímavých pozvánok z nášho regionálneho knižničného fondu:

Pozvánka na III. Poddukelský lekársky deň vo Svidníku z roku 1986 je vo formáte A5, dá sa nazvať už historickou (35 rokov), má viacero faktografických údajov, ktoré sa týkajú nášho mesta. Z pozvánky sa dá vydedukovať, že vo Svidníku v roku 1986, v rámci

vtedajšej Slovenskej lekárskej spoločnosti, bol Spolok lekárov, ktorý pôsobil pri Okresnom ústave národného zdravia (OÚNZ) vo Svidníku (terajšia Nemocnica arm. gen. L. Svobodu vo Svidníku). Podujatie sa konalo 9. októbra 1986, na pozvánke *to bola 1. informácia* o ústrednej téme: *Novšie poznatky v brušnej chirurgii*. Na pozvánke sú uvedené mená popredných lekárov, ktorí budú prednášať na tomto podujatí a tiež informácia, že sa bude konať vo Svidníku aj krajský seminár chirurgov vtedajšieho Východoslovenského kraja. Tiež sú uvedené informácie o ubytovaní a mieste konania. Súčasťou pozvánky je prihláška k účasti na podujatie **9. októbra 1986**. Pod pozvánkou sú uvedené aj mená známych svidníckych lekárov: MUDr. Ladislav Sabanoš, sekretár organizačného výboru a MUDr. František Marcinko, vtedajší riaditeľ OÚNZ a predseda organizačného výboru. Pozvánku dotvára jemná grafika

Aeskulapovej palice ovinutej hadom, ktorá je znamením životnej sily a zdravia. Regionálny aspekt pozvánky je výrazný, výpovedná hodnota pozvánky hovorí aj o tom, že nemocnica vo Svidníku v tomto období v oblasti zdravotníctva uskutočňovala výnimočné podujatia, na ktorých sa stretávali a konzultovali popredné lekárske osobnosti na rozličné poznatky v oblasti medicíny.

Folklórna skupina Makovický hlas (Makovickýj hlas) 1986-1996 zo Svidníka **požíva** na slávnostný program pri príležitosti 10. výročia vzniku skupiny. Podujatie sa uskutoční v kinosále vtedajšieho Mestského kultúrneho strediska vo Svidníku **8.11.1996** o 19.00 hod. Súčasťou pozvánky je zoznam účinkujúcich, réžia, konferencieri a podrobný program podujatia so zoznamom ľudových rusínskych piesní,

ktoré odznejú na slávnosti. Na pozvánke je uvedené, že zriaďovateľom uvedenej folklórnej skupiny je Okresná rada Zväzu Rusínov-Ukrajincov SR vo Svidníku a Mestské kultúrne stredisko Svidník. Pozvánka je vo forme skladačky z formátu papiera A4. Na úvodnej strane pozvánky je čiernobiela

fotografia členov folklórnej skupiny Makovickýj holos. Táto pozvánka informuje a pozýva verejnosť na folklórne kultúrne podujatie pri príležitosti okrúhleho jubilea vzniku skupiny. Na kultúrnej svidníckej scéne sa tento folklórny kolektív udržal dodnes a svojim spevom poteší nejedno srdce. Aj túto pozvánku môžu využiť ako prílohu napr. študenti pri písaní vysokoškolských prác s tematikou kultúrneho života mesta Svidník.

Pozvánka na VIII. ročník výstupu požiarnikov a širokej verejnosti na staroslávnu horu MAKOVICA pri príležitosti Dňa požiarnikov, sviatku sv. Floriána – patróna

požiarnikov a 56. výročia ukončenia II. svetovej vojny dňa 6. mája 2001 (nedeľa). Na uvedené podujatie pozýva Dobrovoľná požiarna ochrana - Okresný výbor Svidník, odbor požiarnej ochrany Okresného úradu vo Svidníku a Obecný úrad a Dobrovoľný požiarny zbor v Černine. Na pozvánke je uvedený program podujatia. Pozvánka je pekne dizajnovovo upravená, na zadnej strane

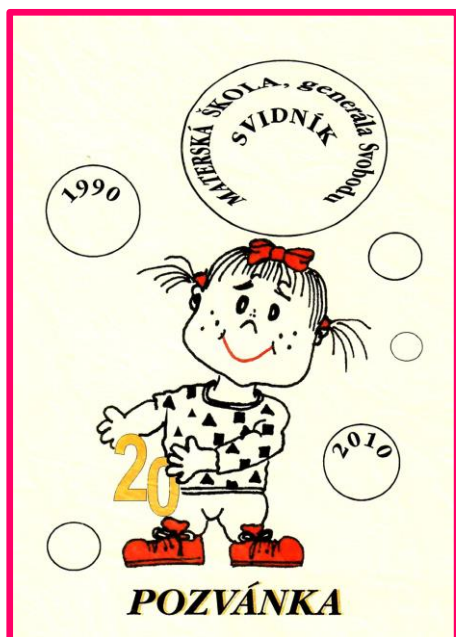
je aj fotografia sochy sv. Floriána. Uvedené podujatie, ktoré sa koná od roku 1994, má aj športový charakter, teší sa veľkej obľube vo verejnosti dodnes a každoročne sa na výstupe zúčastňujú stovky záujemcov.

Pozvánka na XII. ročník Vianočného benefičného koncertu cirkevných speváckych zborov 17. decembra 2006 o 15.00 hod. v Dome kultúry vo Svidníku. Na podujatie pozýva Pravoslávna, Gréckokatolícka, Rímskokatolícka cirkevná obec vo Svidníku a Mesto Svidník.

Titulná strana pozvánky zobrazuje symboliku Narodenia Ježiša Krista. Podujatie začala organizovať Pravoslávna cirkevná obec vo Svidníku v roku 1994 v spolupráci s ostatnými náboženskými konfesiami vo Svidníku – Gréckokatolíckou a Rímskokatolíckou cirkevnou obcou. Podujatie sa uskutočňuje vždy v prekrásnom predvianočnom čase a má veľa priaznivcov a návštevníkov.

Pozvánka na slávnostnú akadémiu pri príležitosti 20. výročia založenia Materskej školy na Ulici generála Svobodu vo Svidníku dňa 14.5.2010 o 16.00 hod. Na pozvánke uvedený aj program podujatia, pod ktorým je podpísaná Anna Kurečková, riaditeľka školy. Titulná strana pozvánky je graficky zaujímavá a pútavá.

Pozvánka na Sväté misie 29.9.-7.10.2007, ktoré zorganizovala **Gréckokatolícka cirkev, farnosť Svidník**, obsahuje podrobný program misií. V rámci Svätých misií je v programe pozvánky uvedená napr. aj Krížová cesta ulicami mesta Svidník. Na

pozvánke je uvedený úryvok z knihy Waltera Trobischa Dva stredy a jeden kruh o manželstve a o zmene životného štýlu človeka. Pozvánka je vo forme skladačky z formátu papiera A4. Sväté misie, ktoré sa v meste Svidník uskutočňujú dodnes, sa tešia veľkej pozornosti zo strany verejnosti.

Stručnou charakteristikou podujatí na uvedených pozvánkach sme chceli ukázať opodstatnenosť a využiteľnosť aj takého malého typu regionálneho dokumentu, akým je pozvánka, z ktorej môžeme získať zaujímavé informácie o živote v meste Svidník. V ďalšom čísle vám predstavíme ďalšie regionálne pozvánky, ktoré sa nachádzajú v regionálnom knižničnom fonde oddelenia bibliografie a regionálnej literatúry Podduklianskej knižnice vo Svidníku.

Emília Kudlová

Pokračovanie v ďalšom čísle

Použitá literatúra: *Pozvánky uvedené v texte*

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Helena Husárová

učiteľka, podpredsedníčka Okresného národného výboru vo Svidníku a kultúrno-osvetová dejateľka

Helena Husárová, dievčenským menom Pichaničová, narodila sa 18.10.1936 v Nižnej Pisanej, v obci, ktorá leží v Údolí smrti, v ktorom sa viedli kruté boje v čase druhej svetovej vojny počas Karpatsko-duklianskej operácie. Druhá svetová vojna poznačila kruto aj Nižnú Pisanú, po vojne boli domy zničené, polia podmínované, bol hlad a bieda. Deťom z Údolia smrti bola ponúknutá pomoc zotavenie do Vysokých Tatier. Helena Husárová sa dostala do Tatranskej Polianky, kde na pobyt slovenských detí z českých rodín. Tam prišla ponuka z Čiech vojnu postihnutých oblastí do Kataríny v Olomouci. Tam chodila rok a pol do českej školy. Po návrate do rodnej obce pokračovala v štúdiu na národnej (ľudovej) škole v Kružlovej a po jej ukončení v štúdiu pokračovala na neskôr premenované na Jedenásťročnú strednú školu. Jej detským snom bolo stať sa učiteľkou, ten sen sa jej splnil. Po štúdiu Pedagogickej fakulty UPJŠ v Prešove v r. 1957, ktorú skončila s červeným diplomom, jej prvým učiteľským miestom bola Základná deväťročná škola v Kružlovej. Ako učiteľka pôsobila aj v obci Kurimka a v Stropkove. V r. 1971 nastúpila ako učiteľka na v tom čase jedinú Základnú školu (ďalej ZŠ) vo Svidníku. O dva roky neskôr sa stala riaditeľkou školy, ktorú vtedy navštevovalo viac ako 1300 žiakov a pracoval v nej veľký počet pedagogických a nepedagogických pracovníkov. Bola to zodpovedná práca. Po odovzdaní do užívania III. ZŠ, terajšia ZŠ, 8. mája vo Svidníku na sídlisku UTRA, bola Helena Husárová premiestnená do tejto

školy a pôsobila v nej ako riaditeľka do roku 1983. Potom dostala ponuku na funkciu podpredsedníčky Okresného národného výboru vo Svidníku. Do jej kompetencie spadala tzv. nadstavbová časť – odbor školstva, kultúry, zdravotníctva, sociálnych vecí a pracovných síl. Bola to ťažká a zodpovedná funkcia. V tejto funkcii pracovala do roku 1991. Opäť sa na rok a pol vrátila do ZŠ, 8. mája vo Svidníku, kde pôsobila ako vychovávateľka v družine. V roku 1993 odišla do dôchodku.

Okrem učiteľskej profesie a funkcionárskej činnosti v štátnej správe sa Helena Husárová aktívne podieľala v prácach v spoločenských organizáciách, podieľala sa aj na kultúrnom živote mesta Svidník. Našla si čas aj na účinkovanie vo folklórnom súbore Makovica pod vedením p. Stebilu a hudobného vedúceho, učiteľa Andreja Kucera. Má zásluhu aj na formovaní speváckeho súboru Makovickýj holos, ktorý sa špecializoval na mladú generáciu. Pracovala 15 rokov ako predsedníčka Okresného výboru Kultúrneho zväzu ukrajinských pracujúcich vo Svidníku. V rodnej obci Nižná Pisaná bola dlhé roky kronikárkou. Pracovala aj ako predsedníčka Klubu dôchodcov pri Mestskom úrade vo Svidníku.

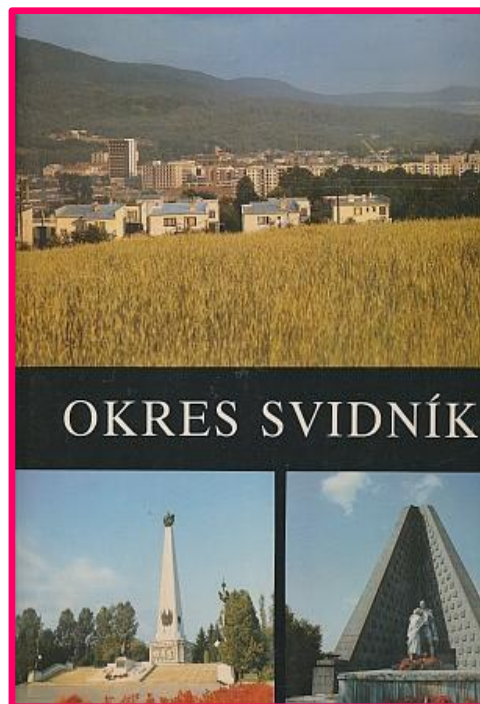
V jednom z článkov v novinách Dukla (č. 44/2006, s. 6), sa zo svojej práce pre mesto Svidník vyznala takto, citujem: „Mám dobrý pocit, keď sa prejdem po meste a vidím stavby, pri zrode ktorých som bola, či už je to nemocnica, Základná umelecká škola, amfiteáter, materské a základné školy, ktoré sa budovali v rámci komplexnej bytovej výstavby. Veľmi ma teší, že

v spolupráci s Mestským národným výborom pod vedením Jozefa Baslára, sa nám podarilo vybojovať umiestnenie sochy arm. gen. Ludvíka Svobodu vo Svidníku.“ Teší nás, že sa vyznala aj zo svojho vzťahu k našej knižnici, opäť citujem: „Som častou návštevníčkou Podduklianskej knižnice, rada čítam beletriu slovenských spisovateľov, literatúru faktov a historické romány.“ Tieto slová sú pravdivé, Helena Husárová bola dlhoročnou čitateľkou PK, zúčastňovala sa takmer všetkých kultúrnych podujatí, ktoré uskutočňovala knižnica. Za svoju záslužnú činnosť bola vyznamenaná titulom *Vzorný učiteľ*, ako pracovník dostala štátne vyznamenanie Za

vynikajúcu prácu. V roku 2006 jej bola udelená cena primátora mesta Svidník. Je spoluautorkou publikácie **Okres Svidník** (rok vydania 1990), publikácia sa doteraz teší záujmu zo strany používateľov PK. V roku 2000 vydala publikáciu **História a súčasnosť obce Nižná Pisaná 1600-2000** pri príležitosti 400. výročia prvej písomnej zmienky o obci. Je spoluautorkou učebnice v ukrajinskom jazyku pod názvom **Ukrajins'ka mova dlja 4 klasu** (Ukrajinský jazyk pre 4. ročník).

Celý život sa Helena Husárová držala motta: „Keď pracuješ statočne, dosiahneš patričné výsledky.“ A jej sa to podarilo. Zomrela 1.9.2019 vo Svidníku, pochovaná je v Nižnej Pisanej.

Emília Kudlová

Použitá literatúra

Gulová, Valentína: Život je krásny v každom veku a oplatí sa ho žiť : jubilatka Helena Husárová: „Jubileum ma oprávňuje s optimizmom hľadiť do budúcnosti...“, / -avI- In: Dukla.- Roč. 16/6, č. 44 (2006), s. 4 a 9.- ISSN 1335-6798

Krajeznavčij slovník rusyniv - ukrajinciv : Prjašivščyna (Vlastivedný slovník Rusínov - Ukrajincov : Prešovsko).- 1. vyd. Prešov : Zväz Rusínov - Ukrajincov Slovenskej republiky, 1999.- 439 s.- ISBN 80-85137-15-1

-mi-: Olena Husar / -mi- In: Nove žyttja.- Č. 18 (2019), s. 5.

Miňová, Viktória: Pani učiteľka, dovoľte na slovíčko... : najväčším ocenením pre učiteľa je, keď ho jeho žiak spozná, pozdraví a poďakuje mu / V. Miňová, Helena Husárová.- In: Dukla.- Roč. XV, č. 14 (2005), s. 6.- ISSN 1335-6798

Nekrológ za Helenou Husárovou / zdroj: „Nove žyttja“, Prešov, 2019, č. 18, s. 5
In: Dukla.- Roč. XXXXI, č. 39 (2019), s. 16.- ISSN 1335-6798

Knižné novinky

2021

CASALIS, Anna
More. - Bratislava : Matys, 2021. - nestr.

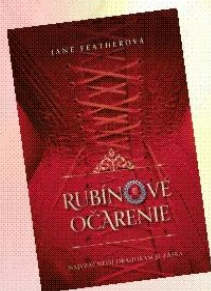
vydáme na plavbu na obrovskej lodi! O tom, čo sa deje na brehu i na mori, sa dozvieš, keď nazrieš do okienok. Zistíš, kto sa opaluje na pláži, kto stavia hrady z piesku, kto pláva medzi koralmi, kto sa potápa do priehľadných hĺbín i kto kontroluje lode, ktoré vchádzajú do prístavu.

Pripravení? Skočíme spolu do vln, poprechádzame sa po pláži alebo po nábreží prístavu a nakoniec sa

FEATHER, Jane
Rubínové očarenie. - Bratislava : Slovenský spisovateľ, 2021. - 278 s.

Po Diamantovom pokušení a Zařirovom zvädzaní nám obľúbená Jane Featherová ponúka záverečný diel skvostnej trilógie z eduardovského obdobia, zobrazujúcej osudy troch nerozlučných priateľiek z vyššej spoločnosti. Posledná z trojice priateľiek Petra vyrástla v šľachtickej rodine lorda a lady Rutherfordovcov, no napriek konzervatívnej výchove sa z nej stala voľnomyslienkarka bojujúca za volebné právo žien. Drobné, útle žieňa s veselou, bezstarostnou povahou pred svetom ukrýva smutné spomienky z minulosti, keď sa ešte ako štrnásťročná dievčina musela vyrovnáť s veľkým sklamaním v láske. Mládenec, do ktorého sa bezhlavo zaľúbila a ktorý v nej prebudil dosiaľ netušené city, ju bez slova vysvetlenia opustil. Po desiatich rokoch sa Petra s Guyom, lordom Ashtonom, stretáva opäť, ibaže ona je už celkom iná a Guy má povest' sukničkára. Vzplanie ich vzájomná vášeň znova, alebo sa mu Petra rozhodne pomstiť? Rozum jej velí dať mu priučku, no srdcu nerozkážeš...

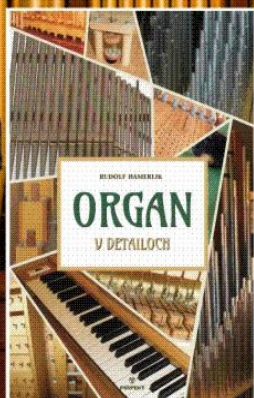

HAMERLIK, Rudolf

Organ v detailoch. - Bratislava : Perfekt 2021. - 108 s.

Organ sa nachádza takmer v každom kostole, majestátne tróni hore na empore. Napriek tomu je tento veľký hudobný nástroj takmer nepoznaný. Len v niekoľkých publikáciách sa dá o ňom dozvedieť viac. Táto kniha sa na organ pozerá z iného uhla. Otvorme tajomnú skriňu a objavme také detaily, o ktorých sa dosiaľ hovorilo len veľmi málo – alebo inak.

RABČANOVÁ, Elena

Pexeso na cesty - Na lúke

Bratislava : Fortuna Libri, - nestr.

Interaktívna knižka, vďaka ktorej môžu deti takmer kdekoľvek hrať pexeso, a tak zároveň trénovať svoju pamäť. Milé deti, vydajte sa na dobrodružnú výpravu do prírody a spoznávajte lesné zvieratká, poľné kvety i hmyz. Pomocou otváracích okienok hrajte pexeso a riešte rôzne zaujímavé úlohy. Aj z čakania u lekára či z dlhého cestovania sa môže stať nevšedné dobrodružstvo. Neváhajte a podťte sa hrať!

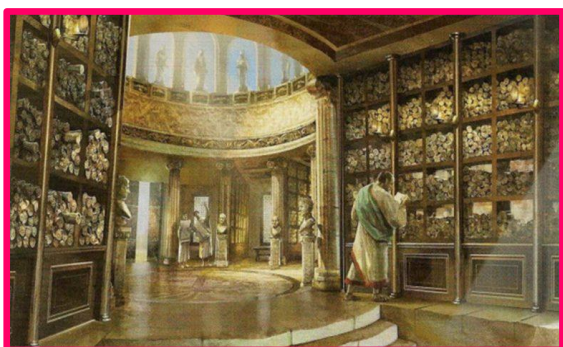
Nadežda Mičáková

Knihovnícke všeličo

Kniha, knižnica, ľudia okolo kníh a knihovníci patria už po stáročia neodmysliteľne k sebe. A o tom bude aj nová rubrika v našom časopise, v ktorej budeme uverejňovať zaujímavosti, postrehy, informácie, tipy, inšpirácie, rozhovory, kuriozity z domova a zo sveta, tykajúce sa písaného slova, sveta kníh, knižníc a ľudí spojených s nimi. A keďže tento proces poznávania nikdy nekončí, aj kúzlo poznávania trvá a naďalej láka...

5 zaujímavostí, ktoré ste pravdepodobne o Alexandrijskej knižnici nevedeli

Knížnica v Alexandrii pod taktovkou Ptolemaiovcov rozkvitla. Ptolemaiovcí si uvedomovali dôležitosť vedy a umenia. Aj vďaka nekonvenčným metódam získavania kníh sa knižnica stala najväčšou knižnicou staroveku – a to s počtom kníh presahujúci 700 000. Teraz sa pozrieme na pár zaujímavostí, o ktorých ste pravdepodobne nevedeli.

1. Antické pramene poskytujú absolútne autentickú informáciu o praktikách, ktorými sa podarilo vytvoriť z Alexandrijskej knižnice najväčšiu starovekú zbierku kníh. To, že táto knižnica zatienila svojou zbierkou kníh všetky ostatné porovnateľné inštitúcie, bolo výsledkom arogancie, bezohľadnosti, obchodného ducha a odborných literárnych znalostí jej personálu. Knižnica získavala knihy od návštevníkov mesta, následne ich skopírovala, kópie vrátila majiteľovi a originál si nechala. Originály následne zapísali do zoznamu kníh Alexandrijskej knižnice.

2. V polovici 1.storočia pred našim letopočtom bolo v depozite Alexandrijskej knižnice neskutočných 700 000 papyrusových zvitkov, takmer kompletná pokladnica starovekých znalostí. Nechýbali romány, lyrika, drámy, historiografické diela a životopisy. Taktiež odborná literatúra z odborov ako matematika, geografia, astronómia či medicína. V knižnici boli uložené vedomosti a poznatky, v museione pracovali stovky učencov a bádateľov na ich rozširovaní.

3. Bez kráľa, pod ktorého záštitou bola knižnica vedená, by bezpochyby nedosahovala podobné rekordy. Alexandria bola hlavným mestom Ptolemaiovcov, dynastie, ktorá sa v bojoch po smrti Alexandra Veľkého, macedónskeho kráľa, chopila príležitosti a privlastnila si bohatý Egypt. Vo vede a umení súperili predovšetkým s helénskymi kráľmi, ktorí vládli v Macedónsku, Sýrii alebo neskôr v Pergamone. Kultúra bola u nich na popredných priečkach. Každý chcel tromfnúť toho druhého, či už v architektúre, technike, alebo vo vedách.

4. Správca knižnice. Knižnicu viedol úradne dosadený správca, ktorého vysoké postavenie vidno aj na tom, že mu králi zverovali výchovu a vzdelanie nasledovníka trónu. Správcom sa stala predovšetkým známa osobnosť starovekého sveta. Prvým riaditeľom knižnice bol Zénodotos z Efezu, ktorý sa zviditeľnil predovšetkým kritickým vydaním Homérových textov. Riaditeľom bol od roku 284 pred našim letopočtom.

5. Vedci si nedokážu ani len predstaviť, keby dnes mali k dispozícii knihy, ktoré tvorili inventár knižnici v Alexandrii. Väčšina kníh sa však stratila. Zachovala sa iba minimálna časť. V starovekých dokumentoch je rozšírený názor, že knižnicu zachvátil a zničil požiar v roku 47 nášho letopočtu.

<https://zdolahore.sk/5-zaujímavosti-ktore-si-pravdepodobne-o-alexandrijskej-kniznici-nevedel/>

ČITATEĽ – TVOR ZLOŽITÝ?!

„Stratený je deň nášho života,
keď sme sa nezasmiali“

S. Chamfort

Čitateľ je živý tvor, zvyčajne homo sapiens (človek rozumný), ktorý príde do knižnice aspoň raz do roka. Do knižnice chodí najčastejšie preto, aby využíval jej služby. Z hľadiska profesionálneho záujmu je knihovník priamo nadšený jeho príchodom, čo prejaví minimálne radostným úsmevom. Čitateľ, zaskočený takým milým prijatím, sa v knižnici začne cítiť ako doma a časom jeho sebavedomie môže stúpnuť natoľko, že sa cíti neobmedzeným pánom knižnice. Tak vzniká temer hamletovská otázka: má knihovník obsluhovať, alebo posluhovať? Odpoveď na túto závažnú otázku si vyžadovala podrobnejšiu analýzu čitateľského zázemia. Jej výsledkom je nasledujúca **typológia čitateľov s humorným nadhľadom**, usporiadaná abecedne. Pre ilustráciu pri charakteristike jednotlivých typov uvádzame krátke príklady z praxe.

ČITATEĽ MANIAK sa priamo vrhá na určitú úzko špecializovanú časť knižničného fondu. Je charakteristický tým, že sa doslova prisaje na „svoj“ regál. Klasickým príkladom tohto typu je typ detektívka. Svojím čitateľským apetítom často uvádza do úžasu aj skúsených knihovníkov.

Príklad:

Čitateľ maniak: Dostali ste nejaké nové detektívky?

Knihovníčka: Ale áno, veď ste si ich včera večer požičali.

Čitateľ maniak: Áno, ale teraz ráno ste niečo nedostali? Viete, aby ma niekto nepredbehol.

Túto čitateľskú úchylku ťažko napraviť a ani systematická individuálna práca neprináša žiaduci efekt, Napriek tomu sa knihovníčka nevzdáva, tvrdohlavo sa držiac príslovia, že – nádej umiera posledná.

ČITATEĽ NAMYSLENÝ je to typ čitateľa, u ktorého sa k pocitu sebavedomia pripája aj pocit namyslenosti o vlastnej výnimočnosti. Sebaistým správaním a patričným odstupom najmenej o „jedno poschodie“ dáva zreteľne najavo, že je o niečo viac ako ostatní. Z tohto dôvodu si vyhradzuje nárok prednostného obslúženia pred ostatnými čitateľmi.

Príklad:

Čitateľ namyslený: Pre svoju najnovšiu vedeckú prácu potrebujem monografiu Wiliama Collinsa.

Knihovníčka: Aký je prosím názov knihy?

Čitateľ namyslený: Pri toľkých povinnostiach si človek nemôže všetko pamätať.

Knihovníčka: Pozrite si prosím v autorskom katalógu pod písmenom C. Lístky sú usporiadané v tesnej abecede.

Čitateľ namyslený: Prišiel som sem pre knihu a nie nato, aby som sa hrbal vo vašich lístočkoch. Obrátim sa radšej na inú knižnicu, kde budú isto pohotovejší.

A so vztýčenou hlavou odchádza. Ak sa knihovníčka môže uvoľniť, požiadala ho o chvíľu strpenia a nájde príslušný záznam. Ak vybavuje ďalších čitateľov, nechá ho dôstojne odísť. Vyvodí si však poučenie, že knihovnícko-bibliografickú gramotnosť nemožno zanedbávať ani v dospelom veku.

pokračovanie v ďalšom čísle

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda : Humorne o knihách, knižniciach a ľud'och okolo kníh. Svidník : Okresná knižnica Svidník, 1993. 35 s. ISBN 80-85147-11-4 .- Poznámka: ilustrácie Ján Halčík

Knižnice z rôznych kútov sveta

<https://sk.pinterest.com/pin/435441857714860944/>

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

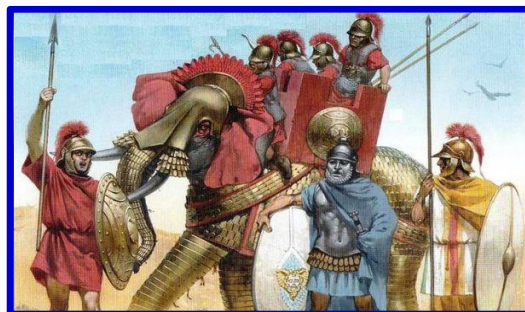

PROROCI

Proroctvo znamená poznať a predpovedať budúcnosť. Jeho zdroje sú rôzne: vykladanie divných alebo prirodzených javov, snov, šiesty zmysel, božské vnuknutie. Budúcnosť, ktorú proroci predpovedali, bola skoro celkom neblahá. Prví proroci boli ľudia so zvláštnym darom, predpovedali napr. v predvečer bitky jej výsledok.

PYRRHOVO VÍTAZSTVO

Pyrrhovo víťazstvo – víťazstvo s veľkými stratami, ktoré je vlastne porážkou; veľmi ťažko, s mnohými obeťami dosiahnutý úspech. Tento termín vznikol v súvislosti s menom epeirského kráľa Pyrrha, ktorý žil v r. 319-272 pred Kristom. Pyrrhos tvrdil, že je priamym potomkom najväčšieho hrdinu trójskej vojny Achilla, ktorý vynikal nielen silou a odvahou, ale aj mužskou krásou. Jeho vzorom bol kráľ Alexander Veľký, a tak, ako on, aj Pyrrhos chcel vybojovať a utvoriť veľkú ríšu. Mal bojovnú a dobrodružnú povahu a rád sa zúčastňoval na akejkoľvek vojne. Preto si ho pozvali na pomoc v boji proti Rimanom aj Tarent'ania, grécki kolonisti, ktorí sa do južnej časti Appeninského polostrova prisťahovali zo Sparty. Pyrrhos s veľkou armádou, v ktorej bolo 20 tisíc pešiakov, 3 tisíc jazdcov, 2 tisíc lučištníkov, 500 prakovníkov a 40 slonov priplával z Grécka a pustil sa do boja s Rimanmi. Boj bol vyrovnaný a veľmi ťažký, preto obidve bojujúce strany mali veľké straty. Keď sa už zdalo, že boj bude nerozhodný, a teda nikto nebude víťazom, kráľ Pyrrhos nasadil svojich k boju vycvičených slonov. Pre Rimanov to bolo nečakané prekvapenie, čo vyvolalo v ich radoch veľký zmätok, takže sa dali na útek. Stalo sa to r. 279 pred Kristom pri Auskule. Keď víťaz Pyrrhos po skončení boja prezeral bojisko a videl obrovské straty nielen na strane Rimanov, ale aj vo svojom vojsku, údajne povedal: „*Ešte jedno takéto víťazstvo a som zničený!*“ *Touto vetou, s využitím jej hlavnej myšlienky, sa dodnes nazýva draho zaplatené víťazstvo, ktoré sa niekedy podobá skôr porážke, Pyrrhovým víťazstvom.*

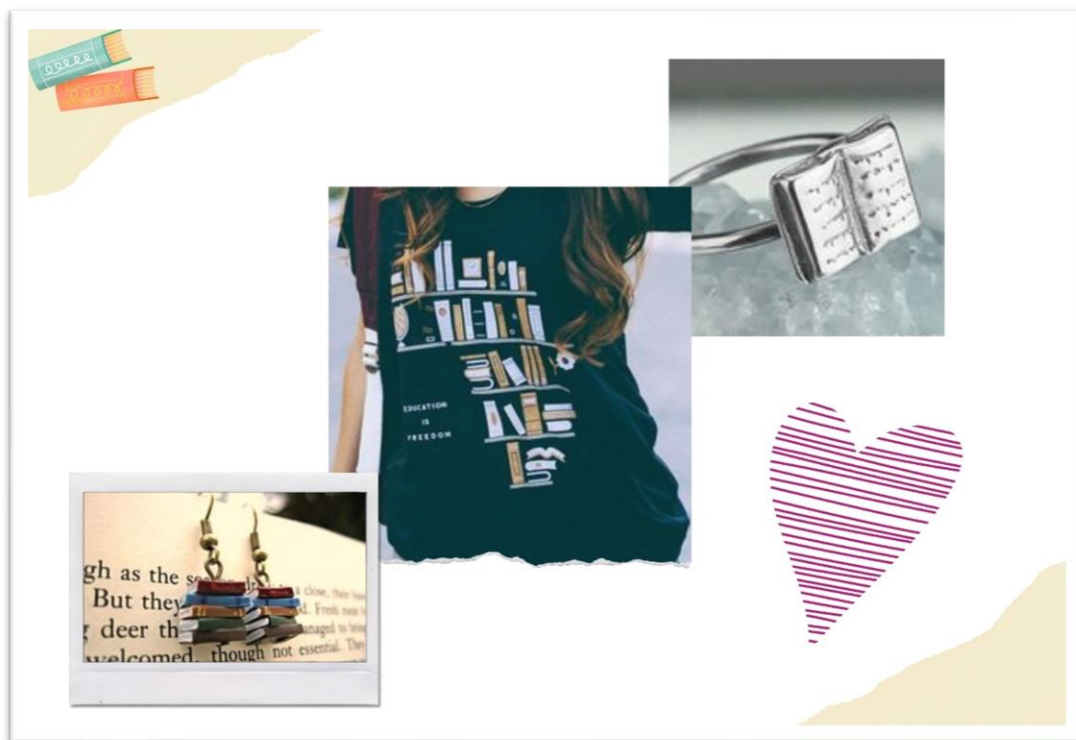
Zdroj: <https://gamove.ru/sk/tuberculosis/kto-takoi-prorok-iliya-i-za-cto-ego-pochitayut-pravoslavnye-hristiane-prorok.html>

<https://refresher.sk/31074-Pyrrhos-Epirsky-Macedonsky-vojvodca-a-vynikajuci-strateg-ktoreho-preslavili-hrdinske-vitazstva-na-pode-Rima>

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda. 1998. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia II. : výberová bibliografia.* Svidník : Podduklianska knižnica, 1998. 36 s. ISBN 80-85147-27-0

Ked' miluješ knihy...

zdroj fotografií: <https://sk.pinterest.com/pin/245094404696025428/>

Logická hra

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorcí 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorcí 3x3 nesmie opakovať.

		7	5	4			6	9
3		4		7		5		
5					9		7	
		2	9		4	7		
9	5							8
		8	2		1	9		
2					7		8	
4		5		1		3		
		9	3	6			2	4

	2			8	7	3		6
6			1			7	8	
7								
1		3		7				
			6	2	5			
				4		5		8
								2
	8	2			6			3
4		7	2	9			6	

**Podduklianský knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882192. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Bc. Ľudmila Priputníková, Nadežda Mičáková**